

RAJATURVALLISUUSUNIONI RY
GRÄNSSÄKERHETSUNIONEN RF
Ratamestarinkatu 11
00520 HELSINKI

LAUSUNTO

13.12.2016

Eduskunta
Hallintovaliokunta

VALTIONEUVOSTON SELONTEKO SISÄISESTÄ TURVALLISUUDESTA

Rajaturvallisuusunioni kiittää mahdollisuudesta lausua Hallintovaliokunnalle asiasta. Pahoittelemme monien yhteensattumien vuoksi lausunnon myöhäistä antoa.

Rajavartiolaitokselle asetetut lakisääteiset tehtävät vaarantuvat asetettujen säästöjen vuoksi. Rajavartiolaitos on joutunut sopeuttamaan toimintaansa erittäin rajusti ja priorisoimaan toimintaansa. Vuonna 2013 alkanut 28 miljoonan euron ja sen päälle asetetun 15 miljoonan euron sopeuttamisohjelma ajavat Rajavartiolaitoksen vaikeaan tilanteeseen. Edelleenkin Rajavartiolaitos kykenee hoitamaan sille lakisääteisesti asetetut tehtävät, mutta kaikki Rajavartiolaitoksen tuottama muu turvallisuuspalvelu kansalaisille loppuu lähes kokonaan. Tässä lausunnossa haluamme tuoda esille muutamia seikkoja, joita Rajavartiolaitos ei käsityksemme mukaan enää voi tehdä leikattujen resurssien puuttuessa.

Rajavartiolaitos on saanut lisämäärärahoja itärajan rajavalvonnan palauttamiseen vuoden 2012 tasolle. Rajavartiolaitos ei kuitenkaan ole saanut uusia rajavartijoita, vaan lisämäärärahalla on katettu vuoden 2014 määrärahaleikkauksia. Rajavartiolaitos tulee siirtämään sisäisin siirtein 100 henkilötyövuotta rajavalvontaan. Nämä siirrot syövät resursseja rajatarkastuksista, rikostorjunnasta ja meripelastusvalmiudesta.

Rajatarkastushenkilöstöä vähennetään ja siitä vapautuvat resurssit kohdennetaan itärajan rajavalvontaan. Tämän hetkinen rajanylitysliikenne on vähentynyt vuosien 2013–2014 määrästä, jolloin rajanylitysliikenne oli korkeimmalla tasolla. Vähentyminen on arveltu johtuvan mm. Ruplan kurssin heikentymisestä ja yleisesti maailman talouskasvun hiipumisesta. Tällä hetkellä lasku näyttää pysähtyneen ja merkkejä rajanylitysliikenteen määrän kasvusta on nähtävissä. Mikäli kasvu jatkuu notkahduksen jälkeen, kuten se on jatkunut tilastojen valossa jo edellistenkin notkahdusten jälkeen, ei Rajavartiolaitos pysty vastaamaan vähennetyllä rajatarkastushenkilöstöllä sujuvaan ja turvalliseen rajanylitysliikenteeseen itärajalla. Helsinki-Vantaan liikenne on jatkanut voimakasta kasvua edelleen ja se asettaa seuraavan kehyskauden aikana jopa 70 henkilötyövuoden lisäyksen. Rajavartiolaitos on kehittänyt itärajan liikenteen tarkastusinfrastruktuuria mm. uusilla kaistatarkastuskentillä, mutta näiden vaatimat henkilöresurssit pienennetään niin, ettei niitä voida tulevaisuudessa käyttää tehokkaasti. Tämä lisää jonotusaikoja ja pahimmillaan ruuhkauttaa liikenteen. Tämän lisäksi Schengen rajasäännösten muutos mm. pakollisten rekisterikyselyjen johdosta lisää entisestään painetta rajatarkastushenkilöstön määrän kasvattamiseen.

Resurssit sisärajan rikostorjunnasta kohdennetaan ulkorajaliikenteeseen. Tämä tarkoittaa sitä, että EU alueelta rajat ylittävän rikollisuuden ja laittoman maahantulon paljastaminen ja jää kokonaisuudessa hoidettavaksi sisämaan poliisille.

Merellisen turvallisuuden ylläpitäminen edellyttää korkeaa toimintavalmiutta. Rajavartiolaitos suunnittelee lakkauttavansa Kalajoen, Kaskisten ja Kemlin merivartioaseman ja luopuvansa Porkkalan merivartioaseman kiinteistöstä. Merivartioasemaverkosto on nykytilanteessa jo erittäin harva. Mikäli suunnitelluista merivartioasemista luovutaan, toimintavalmius laskee ja vasteajat tulevat pidentymään merkittävästi. Erityisesti Perämeren pohjoisosassa merivartioasemien vähentäminen kolmesta yhteen heikentää ihmisten turvallisuutta. Etäisyyksien kasvaessa avunsaanti kestää nykyistä huomattavasti kauemmin. Rajavartiolaitoksella on ammattitaito ja kyky liikkua merellä kaikissa sääolosuhteissa. Rajaturvallisuusunionin mielestä meripelastuksen suorittamista ei voida jättää pelkästään vapaaehtoisten ja pelastuslaitosten harteille. Sopeuttamistoimien takia Turun helikopteritukikohdan huonon sään toimintavalmiutta lasketaan luopumalla lennonjohtopalveluista. Huonolla säällä operoitaisiin Helsingistä. Tämä heikentää edelleen meripelastusvalmiutta.

Myös Rajavartiolaitoksen mahdollisuudet hoitaa viranomaisaputehtäviä heikkenevät. Rajavartiolaitos hoitaa vuosittain noin 600 poliisitehtävää, noin 1 300 etsintä- ja pelastustehtävää maa-alueilla ja noin 600 ensihoitotehtävää muuten kuin meripelastuksen yhteydessä. Suuri osa näistä tehtävistä jää muiden viranomaisten hoidettavaksi tai hoitamatta. Erityisesti tämä koskettaa Pohjois-Karjalaa, Kainuuta, Lappia ja Pohjanlahden aluetta. Tämä johtuu siitä, että kaikki voimavarat joudutaan kohdentamaan uskottavan rajavalvonnan palauttamiseen.

Komission esitykset Euroopan raja- ja merivartiojärjestelmästä ja Schengenin rajäsäännösten muutoksesta edellyttävät vähintään 55 henkilötyövuoden lisäystä. Helsinki-Vantaan rajaliikenteen kasvu edellyttäisi 70 henkilötyövuoden lisäystä.

Kuten jo alussa totesimme, Rajavartiolaitoksessa on edelleen menossa edellisen hallituksen asettamat sopeuttamistoimet, jotka saadaan päätökseen vuoden 2017 lopulla. Tämän lisäksi Rajavartiolaitoksen käytettävissä olevaa rahoitusta pienentävät talousarvion määrärahan väheneminen, hintojen nousu ja mahdollinen yhteiskuntasopimuksen työaikaa lisäävän osuuden poisto. Sopeuttamistarpeeksi vuoteen 2020 mennessä arvioidaan yhteensä 15 miljoonaa euroa. Pelkästään henkilöstövaikutuksina tämä vastaisi noin 240 henkilötyövuotta. Rajaturvallisuusunionin näkemyksen mukaan Rajavartiolaitoksen mahdollisuudet hoitaa sisäistä ja ulkoista turvallisuutta muuttuneessa turvallisuusympäristössä vaarantuvat oleellisesti, mikäli 15 miljoonan euron sopeuttamistoimet joudutaan täysimääräisesti toteuttamaan.

Rajaturvallisuusunioni ry

Puheenjohtaja	Pääluottamusmies
<i>Erkki Hirvonsalo</i>	<i>Jouni Kurttila</i>
Erkki Hirvonsalo	Jouni Kurttila